

De Participatiewet Breed Belicht

Wat uw raadsleden graag zouden willen weten?

Wanneer: Vrijdagmiddag 26 november 2021, 13.30 – 16.30 uur

Waar: Gemeentehuis Smallingerland

Adres: Gauke Boelensstaat 2, 9203 RM Drachten

Begin: Zaal open om 13.30 uur

Uitnodiging

De gedachte was dat gemeenten na de decentralisaties van 2015 meer ruimte zouden hebben gekregen om een eigen lokaal beleid te voeren. Maar hebben ze ook van deze mogelijkheid gebruik gemaakt?

Veel gemeenten stellen bepaalde eisen aan de uitkeringsgerechtigden. Zo is het leveren van een zogeheten tegenprestatie iets dat regelmatig wordt besproken. Hoe staat het eigenlijk met de naleving en handhaving van dergelijke voorschriften?

Hebben de medewerkers van de sociale dienst met regelmaat (tenminste een keer per jaar) persoonlijk contact met hun cliënten? Nu er in 2021 relatief veel vacatures open staan, rijst de vraag of de sociale dienst beschikt over een actueel inzicht in wensen en mogelijkheden van hun uitkeringsgerechtigden.

Inzicht in de ontwikkelingen en trends in het cliëntenbestand kan op verschillende manieren worden verkregen. Vaak worden aan de raad kwantitatieve overzichten gegeven over instroom en uitstroom. Maar is het niet mogelijk om deze kwartaalrapportages meer inzichtelijk te maken?

Ook wordt de vraag gesteld hoe cliënten hun contact met de medewerkers van de sociale dienst beleven. Is het standaard klanttevredenheidsonderzoek toereikend? Misschien is het beter intensieve en persoonlijke gesprekken te voeren met de uitkeringsgerechtigden over hun ervaringen en om die verhalen (narratieven) met de raad te delen?

Het doel van de Participatiewet is om een ieder die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, passend te ondersteunen. De uitvoering van de wet zou moeten zorgen dat meer mensen werk vinden, juist ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Wellicht is er op dat punt nog ruimte voor verbetering, ook in uw gemeente.

De Noordelijke Rekenkamers en Rekenkamercommissies hebben de afgelopen raadsperiode meer aandacht besteed aan de Wmo-thuiszorg en de Jeugdwet dan aan de Participatiewet. Maar juist nu liggen er grotere kansen door het grotere aanbod van vacatures. Inmiddels zijn er enkele Noordelijke Rekenkamercommissies die een onderzoek naar de Participatiewet onder handen genomen hebben. Goed dus om elkaar eens bij te praten.

Met deze vragen in het achterhoofd belegt de NVRR Noord op **vrijdagmiddag 26 november** een fysieke bijeenkomst in het centraal gelegen raadhuis van de gemeente Smallingerland.

De dagvoorzitter is:

Bert Lokhorst (lid Rekenkamer Leeuwarden, lid Rekenkamer Amersfoort)

Nils Nijdam, Algemene Rekenkamer / Haagse Hogeschool, opent deze studiemiddag:

*Hoe pakken de gemeenten de decentralisaties aan en hoe valt te begrijpen op welke manier ze daarin sturen? Hebben de gemeenten gebruik gemaakt van de ruimere, wettelijke mogelijkheden om een eigen beleid te voeren dat aansluit bij de lokale omstandigheden en de eigen inwoners? Bij de beantwoording grijpt Nils Nijdam terug op zijn recente proefschrift **'Sturing in 3D'** over de gemeentelijke sturing in het sociale domein dat hij vorig jaar aan de Erasmus Universiteit heeft verdedigd*

Paulien de Winter, vakgroep Staatsrecht, Bestuursrecht en Bestuurskunde, Rijksuniversiteit Groningen: zal als tweede spreker ingaan op de vraag:

Hoe handhaven gemeenten in de praktijk de verplichtingen die voortvloeien uit de Participatiewet? Onderhouden ze regelmatig contact met hun cliënten? Stellen de functionarissen zich strikt of juist coulant op? Hoe wordt omgegaan met de sollicitatieplicht en de inlichtingenplicht?

Bij de beantwoording van deze vragen maakt ze gebruik van de gegevens die zij bij drie gemeentelijke sociale diensten heeft verzameld in het kader van haar proefschriftonderzoek: **'Tussen de Regels'**, 2019, Groningen.

Natuurlijk is er gelegenheid voor vragen en discussie.

Na dit plenair deel wordt u uitgenodigd om deel te nemen aan een van de twee workshops. In deze workshops gaat het over de vraag welke relevante informatie men kan verzamelen over de ontwikkelingen bij de sociale dienst.

In werkgroep I zal **Dirk Postma van het Fries Sociaal Planbureau** laten zien welke kwantitatieve gegevens er beschikbaar zijn over de inkomensontwikkeling, de vacatures, uitkeringsafhankelijkheid, instroom en uitstroom per gemeente. Een deel van deze kwantitatieve informatie is beschikbaar vanuit open bronnen zoals het CBS en benchmarks. In andere gevallen gaat het om bewerkingen van de eigen, administratieve bestanden van de sociale dienst zelf. Er is – zo zou je kunnen zeggen – veel informatie maar de gegevens worden vaak niet geanalyseerd. De vele gegevens blijven onderbenut. In de workshop worden voorbeelden gegeven van analyses die ten behoeve van enkele grotere Friese gemeenten werden uitgevoerd.

In werkgroep II gaat het veeleer over een kwalitatieve onderzoeksbenadering van de ervaringen van de uitkeringsgerechtigden. De voorzitter van de Rekenkamer Leeuwarden, Joop Roebroek, en de directeur van het onderzoeksbureau CAB, Jan Dirk Gardenier, presenteren benaderingen waarbij een goed inzicht kan worden gekregen in de ervaringen die cliënten die

een langdurig beroep doen op de Participatiewet. Deels wordt ingegaan op de wijze waarop een dergelijk onderzoek moet worden vormgegeven. Maar ook wordt stil gestaan bij de opmerkelijke inzichten die een dergelijk onderzoek oplevert en die informatie bevat die in het standaard-klanttevredenheidsonderzoek wordt gemist.

Aan het eind van deze studiemiddag worden de resultaten van de beide werkgroepen nog een keer teruggekoppeld en is gelegenheid tot het trekken van meer algemene conclusies, onder de leiding van dagvoorzitter Bert Lokhorst.

Programma

- 13.30 uur Zaal is open
- 14.00 uur: Opening door Dagvoorzitter Bert Lokhorst
- 14.05 uur: Lokaal Participatiebeleid? door Nils Nijdam
- 14.35 uur: Verschillende Handhavingsstijlen? door Paulien de Winter
- 15.05 uur: Pauze

15.20 uur: Workshops

Deelsessie I: Kwantificerend onderzoek ten behoeve van het lokale Participatiebeleid

Dirk Postma van het Fries Sociaal Planbureau laat zien welke monitoringsmethodieken en -stijlen er zoal in omloop zijn. De conclusie van de rekenkamer van de gemeente Groningen dat er een woud aan informatie- en monitoringsystemen is, biedt een goed vertrekpunt voor deze workshop. In de (Friese) praktijk gaan gemeenten hier verschillend mee om en worden hier ook verschillende keuzes ingemaakt, variërend van 'enge' monitoring met vooral gemeentelijke registratiecijfers tot aan integrale maatschappelijke analyses waarvoor ook contextuele gegevens en inzichten van stakeholders benodigd zijn. De workshop biedt gelegenheid schematisch de verschillende stijlen te benaderen en zo inzicht te geven in de mogelijkheden en beperkingen. De leer- en praktijkervaringen uit de Friese praktijk worden daarin meegenomen. Graag spiegelen we deze benadering aan die van de deelnemende rekenkamers.

Deelsessie II: Kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van uitkeringsgerechtigden

Het vaak zeer geringe contact met de medewerkers van de sociale dienst kan bevreemdend werken. Er bestaan veel onduidelijkheden. Veel beschikbare regelingen zijn niet bekend. Vaak wordt het optreden van de dienst niet ervaren als uitnodigend of ondersteunend. Via persoonlijke gesprekken is het mogelijk deze vaak meer latente ervaringen boven tafel te krijgen. Joop Roebroek en Jan Dirk Gardenier vertellen over hun ervaringen en bevindingen over door hen uitgevoerd clientonderzoek.

- 16.00 uur Korte terugkoppeling vanuit de groepen
- 16.20 uur Afsluiting door dagvoorzitter Bert Lokhorst
- 16.30 uur Gelegenheid om nog even na te praten in de foyer van het gemeentehuis

U kunt zich aanmelden op het volgende mailadres:

a.penninga@hethogeland.nl onder vermelding NVRR Noord najaarscongres 26 november.

Geef svp ook aan of uw voorkeur uitgaat naar deelsessie I dan wel naar deelsessie II.

U krijgt dan tijdig een bevestiging van deelname.